

117 **Københavnerne har magten over det danske sprog**

118

119 POLITIKEN Kultur 7. feb. 2013

120

121 *Det er københavnernes, der suverænt bestemmer, hvordan folk taler i resten af landet.*

122 Tilbage i 1970'erne begyndte københavnernes tilsyneladende, at sige 'du', når de egentlig mente

123 'man'. Den vane bredte sig relativt hurtigt til resten af landet, med lidt forsinkelse jo længere man

124 kom vestpå.

125 For 20 år siden fortrød københavnernes så åbenbart og begyndte at sige 'man' igen. Og også det var

126 de ret hurtigt med på hele vejen over til Vestkysten.

127 Københavnerne har nemlig magten over sproget i hele landet. Hovedstaden er centrum for stort set

128 al sprogudvikling i Danmark. Det viser en ny stor landsdækkende undersøgelse fra

129 Sprogforandringscentret på Københavns Universitet.

130

131 »Det er meget, meget entydigt sådan, at når der sker nye ting i dansk, så starter det i København og

132 breder sig til resten af landet«, siger lektor Torben Juel Jensen fra centret, der sammen med

133 kollegaer har undersøgt udviklingen..

134 Undersøgelsen viser også, at de flade a'er i københavnsk har foretaget samme tur frem og tilbage til

135 Jylland. Først begyndte københavnernes at gøre a'et i 'hat' og 'kat' fladt som i 'hane'. Med en vis

136 forsinkelse fulgte først Næstved, så Odder og til sidst Vinderup efter københavnerne. Men så blev

137 københavnernes trætte af de flade a'er og holdt op med at bruge dem. Og så smittede det relativt

138 hurtigt hele vejen fra Øst- til Vestdanmark.

139 »Det er altid sådan, at tingene spreder sig fra storbyerne. Men i lande som Storbritannien og USA

140 har man flere store byer, der konkurrerer med hinanden. I Danmark ser det ikke ud til, at hverken

141 Aarhus eller Odense kan konkurrere med København. Vi har ikke fundet nogen sproglige træk, der

142 spreder sig fra de byer, så rent sprogligt tæller de ikke som storbyer«, siger Torben Juel Jensen.

143

144 **Københavnere er mest troværdige**

145 Spørger man folk i Næstved, Odder og Vinderup, hvilket dansk der lyder pæneste, er de alle mest

146 begejstrede for deres egen lokale variant af dansk. De synes generelt, at københavnsk lyder grimt –

147 hvilket er lidt paradoksalt, når det er den sprogbrug, der vinder frem over hele landet.

148 Men én ting er, hvad der lyder pænt, en anden er hvad der lyder bedst, en anden er, hvad der virker

149 bedst. Når man skal vurdere den person der taler, er det lige omvendt:

150 Sprogforandringscentret har ladet unge over hele landet lytte til optagelser af to forskellige slags

151 københavnsk og så en optagelse, hvor der bliver sagt det samme på deres eget lokale sprog.

152 »Vi har bedt dem lytte til indholdet og bagefter vurdere, hvor intelligente, selvsikre, målrettede,
153 søde, troværdige og cool de forskellige personer er. Og der viser sig et helt entydigt mønster i hele
154 landet, at dem, der taler københavnsk, bliver vurderet højest på alle parametre. Vi mener, at det er
155 de holdninger, der gør, at sprogudviklingen i København spreder sig til hele landet«, siger Torben
156 Juel Jensen.

157 **Mediernes indflydelse**

158 De fire forskere bag undersøgelsen er enige om, at det *må* spille en rolle for sprogudviklingen, at
159 det primært er københavnsk, der tales i radio og tv. Men det er kontroversielt at sige i sprogekredse,
160 for:

161 »Der er en gammel idé inden for sociolingvistik om, at sprogpåvirkning kun kan ske, hvis man
162 mødes *face to face* og har en interaktion. Og det er jo også rigtigt, at tv og radio har eksisteret
163 længe, og at folk stadig ikke taler ens«, siger Marie Maegaard.

164
165 Men det handler ikke kun om, hvordan de taler i Radioavisen. Det handler også om, hvordan man
166 bruger medierne. Og eksempelvis taler unge mennesker over hele Danmark nu ofte sammen via
167 Skype og computerspil over nettet.

168
169 »Der er stadig ikke videnskabeligt belæg for at sige, at medierne har indflydelse på
170 sprogforandringen, men det er svært at forestille sig, hvordan københavnsk ellers skulle nå hele
171 vejen til Vinderup så relativt hurtigt. Når der kommer så meget sprog ud af medierne, kan jeg ikke
172 forestille mig, at det ikke har en betydning«, siger Marie Maegaard.

173

174 **Om 50 år taler alle københavnsk**

175 Alle er tilsyneladende enige om, at folk fra København lyder mere intelligente, målrettede og flinke.
176 Hvis man altså ikke spørger dem direkte. Spørgsmålet er, hvorfor alle så ikke bare taler
177 københavnsk.

178 Det er ifølge Torben Juel Jensen blandt andet, fordi der alligevel er grænser for, hvor københavnsk
179 man kan tillade sig at tale i Vestjylland, hvis man ikke vil opfattes som »kunstig eller smart« i sit
180 lokalsamfund. Men at dømme efter de undersøgelser, som Sprogforandringscentret har foretaget
181 indtil videre, er det ifølge Torben Juel Jensen »meget svært at forestille sig andet«, end at folk i hele
182 landet med tiden vil tale mere og mere københavnsk.

183

184

185 **Opgaver:**

186

187 **Hvad betyder de understregede ord/udtryk ? Lær de andre i gruppen dem du vil bruge, når**
188 **du genfortæller.**

189

190 **Genfortæl kort tekstens hovedbudskab for de andre i gruppen**

191